Kili ein alirisi

Alingini í Kili veksur í stórum, ár fyri ár. Útflutningurin av laksi og silum vaks í virði 19,2 % frá 1999 til 2000, og var uml. 8,5 mia. kr

IntraFisk kom fyrst í februar vio ábendingum um úrslitini í Kilensku alingini í fjør, og tølini veroa nú vátta av Kilenska havbúnaoarfelagnum, Asociación de Productores de Salmón y Trucha (APST).

Atlantslaksur stóo í 2000 fyri 51% av útflutningsvirðinum, meoan hann í 1999 bert stóo fyri 41 %. Noreg er størsti framleioari av atlantslaksi, meoan Kili er størsti framleioari av alabogasilum. Kili útflytur eisini væl av stillahavslaksi, tann sokallaoi »coho«.

Størsti marknaourin fyri aldum fiski úr Kili er Japan. Umleio helmin av útflutninginum av laksi og silum, fyri eitt virði á 4,1 mia. kr, endaoi í Japan. Sjálvt um Japan er størsti marknaour hjá Kili, fall marknaoarparturin úr 57,5 prosent í 1999 til 48,8 prosent í 2000, sambært suðurkilensku blaðnum El Llanquihue.

Næst størsti marknaourin fyri alivørur úr Kili er enn USA. Útflutningurin til USA vió 38 prosent í virði frá 1999 til 2000, til næstan 3,1 mia. krónur. Marknaoarparturin hjá USA vaks úr 32 til næstan 37 prosent, skrivar La Tercera. Brasilia er triði størsti marknaour hjá Kili. Brasil keypti laks og sil fyri 470 mió. kr í fjør, og stendur fyri 60 % av suður amerikanska laksamarknaoinum.

Samlaoi Kilenski útflutningurin til onnur lond enn Japan og USA var í virði 1,2 mia. kr í 2000, og vaks úr 11 til 14 % frá 1999 til í fjør.

Ivasamt

Sambært tølunum frá APST vaks Kilenski útflutningurin í nøgd vio 33,2 %, og var í fjør 206.000 tons. IntraFish sigur tó, at hesi tøl eru ivasom. Sambært keldum heldur serfrøðingurin Lars Liabø, Kontali Analyse, at tølini er óviss, tí mongdartøl fyri ymiskar framleioslur eru blanda saman (rundur fiskur, laksaflak o.a.).

Ein vøkstur á 33 % er tó ikki met í Kili, tí í 1991 vaks útflutningsnøgdin 37 %. Sammeta vit vio heimlig tøl, so var føroyski útflutningurin av laksi næstan tvífaldaour frá 98 til 1999.

Eigarar

Største felagio innan alingina í Kili er Nutreco, sum vio dóttirfeløgunum Marine Harvest og Mares Australes, útflutti 11 % alifisk av samlaoa útflutninginum. Næststørsta felagio er Pacifico Sur, sum útflytti fyri uml. 600 mió. kr. Nummar trý kemur Salmones Multiexport vio uml. 580 mió. og nr. 4 er Camanchaca og sioan kemur Tecmar, io noromenn eiga, stendur at lesa á heimasíðuni hjá Vinnuhúsinum.

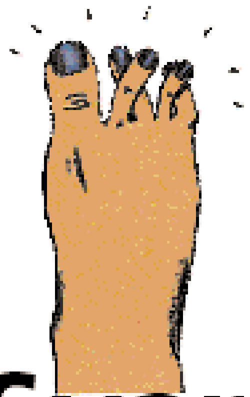
Svar
og stigmeting til upptøkuroynd

20 vælvaldir knokkar – tað er alt, ið pláss er fyri.
Eftir at hava lokið prógv frá Fiskivinnuskúlanum, fert tú at kunna seta tín serliga dám á eina framhaldandi menning av okkara kappingarføri í altjóða heiminum.
Hevur tú tað, ið skal til, fyri at vera ein partur av menningini?

20-26 rætt
Well done. Tú skalt nokk bliva til nakað. Ring á tlf. 424573 ella heinta eitt umsóknarblað á www.fiskvest.fo

15-20 rætt
Ófært - Tú átti at søkt um upptøku til Fiskivinnuskúlan. Ring á tlf. 424573 ella heinta eitt umsóknarblað á www.fiskvest.fo

10-15 rætt
Slett ikki so galið. Men tú hevði fingið hvøt tær vitið og víðkað sjónarringin á Fiskivinnuskúlanum. Ring á tlf. 424573 ella heinta eitt umsóknarblað á www.fiskvest.fo

1-9 rætt
Fell ikki í fátt. Hugsa bara um allar hinar útbúgvingarmøguleikarnar umframt Fiskivinnuskúlan?

Fiskivinnuskúlin

Faldari gjørdur til sølufremjan

Kristina Leivsson Eidesgaard

Í desember í fjør fekk Menningarstovan bjóoao ókeypis ein bás á SINAVAL framsýningini í Bilbao í Spania. Hendan varo hildin í døgunum 17-20 januar. Sjálvt um Menningarstovan ikki hevði nakran faldara, sum sigur eitt sindur um tær einstøku føroysku fyritøkurnar, sum sýna fram, so tóku teir av tilboðinum.

– Nú hava vit so gjørt ein faldara, sum lýsir tær føroysku fyritøkur, sum seinastu trý árini hava luttikio á sølusframsýningum kring heimin. Faldarin er eitt rímandi stig fram á, at lýsa fjølbroytta føroyska vinnusemio, og hann fer at vera hentur at leggja fram vio eitt og hvørt tiltak, har føroyskar fyritøkur og myndugleikar luttaka uttanlands. Hann sigur í stuttum frá teimum mongu føroysku fyritøkunum, sum hava kappingarførar vørur og tænastur at bjóoa fiski og alivinnu sum heild, sigur Kjartan Kristiansen, stjóri á Menningarstovuni.

Menningarstovan sigur, at føroyskt vinnuliv fevnir eisini um aorar fyritøkur enn tær, sum veita tænastur til fiski og alivinnuna sum heild. Nógvar av hesum bjóoa ella eru á gáttini at fara at bjóoa seg fram uttanlands.

Menningarstovan skjýtur upp, at farið verður undir at gera ein faldara, har hvør fyritøka hevur sína síðu, so hon kann verða bæl lýst, bæði vio teksti og myndum, umframt at fyritøkan kann brúka serprent av síðunum sum part av sínum brochuru tilfari.

Faldarin fevnir um tey føroysku virkini, ið hava luttikið á sølustevnum uttanlands seinastu trý árini

Flest virkir í Suðurstreymi

Verður hugt at, hvussu føroyska vinnan geografiskt er spjadd yvir landi, má ásannast at útgerðarhavnin kemur at liggja í einum øki við nøgvum vinnuligum virksemi

Nøgvir faktorar hava ivaleyst verið vigaðir, tá valið fall á Runavík og hesi feløg: Havnaviourskiftir, uppland, prísur o.a. At oljufeløgini valdu eina loysn vio føroyskum feløgum vio roðri, er eisini í tá vio andan í løgarkarminum og teimum ynskjum um føroyska vinnuliga luttøku, sum vinnan hevur lagt stóran dent á, skrivar Vinnuhúsio.

Út frá einum vinnuligum sjónarmiði kann sigast, at skuldi føroysk vinna fáa størst møguligt gagn av útgerðarhavnini, skuldi hon helst liggja høgliga fyri hjá flest møguligum virkjum.

Hóast alt hevur fjarstøða nakað at siga. Hyggja vit eftir, hvar tey 141 virkini liggja, sum eru skrásett í oljuáhugabólkinum hjá Føroya Arbeiðsgevarafelag, so er støðan henda: Suðurstreym 71, Norðstreym 5, Vágar 9, Eysturoy 30, Norðoyggjar 14 og Suðuroy/Sandoy 12.

Tyngdarpunkt

Tað kann soleiðis sigast, at útgerðarhavnin liggur í einum av vinnuligu tyngdarpunktunum í landinum. Fyri virkir í Klaksvík liggur Runavík høgliga fyri, og fyri virkir í Vágum ella Norðurstreymi, er ikki nógvur munur á Havnini ella Runavík. Trupla ferðasambandi ger, at fyri virkir í Suðuroy vil alt uttanfyri oynna vera óhøgligt.

Verður hugt eftir, hvat slag av virksemi talan er um sæst, at nógvur verkstaðsidnaður, smiður og slíkt er í Eysturoy, meðan tænastuvinna er ætluliga dominerandi millum virkini í Suðurstreymi, skrivar Vinnuhúsið.